

אכילת תפוח ורימון ופרי חדש בליל ראש השנה

פסחים קטז, א

חרוסת ... זכר לתפוח (שהיו יולדות בניהם שם בלא עצב שלא יכירו בהן מצריים דכתיב תחת התפוח עוררתיד, רש"י).

תוס' שם ד"ה צריך

ובתשובת הגאונים מפרש לעשות חרוסת בפירות שנדמה לכנסת ישראל בשיר השירים תחת התפוח עוררתיד.

סדר ברכת הנהנין פ"ט

(ה) מי שברך על הפירות שלפניו ואחר כך הביאו לו יותר מאותו המין ... אם לא היתה דעתו עליו בשעת הברכה, אם השני הוא ממין הראשון ממש אינו צריך לחזור ולברך אפילו כלה המין הראשון. ואם אין מאותו המין אלא ששניהם מין פירות או ששניהם מין משקין, אם יש עדיין לפניו ממין הראשון אינו צריך לברך ואם כבר כלה הראשון צריך לחזור ולברך ... ואורחים הקרואים אצל בעל הבית כיון שדעתם על בעל הבית שזמנם הרי דעתם על כל מה שיביא לפניהם.

סדר ברכת הנהנין פ"י

(ח) ואם יש ביניהם מז' המינים ... עליו הוא מברך ופטר את האחרים ... ואם האחרים חביבים עליו יותר מברך על איזה שירצה.

סדר ברכת הנהנין פ"א

(יב) הרואה פרי חדש שמתחדש משנה לשנה, או אפילו שני פעמים בשנה, ונהנה בראייתו מברך שהחיינו אפילו רואהו ביד חבירו או על האילן, ואם אינו נהנה בראייתו אינו מברך עד שעת אכילה. והעולם נהגו שלא לברך בכל ענין עד שעת אכילה כדי שלא לחלק בין מי שנהנה בראייתו למי שלא נהנה. וברך תחלה שהחיינו ואחר כך בורא פרי העץ או בורא פרי האדמה, והמברך בשעת ראייה לא הפסיד אם נהנה בראייתו.

שוע"ר סי' קעד

ה אם שתה יין לפני הסעודה אפילו קודם שקבע עצמו לסעודה א"צ לברך על היין שבתוך הסעודה שנפטר בברכת היין שלפני הסעודה, אלא אם כן לא היה בדעתו תחלה לשתות יין בתוך הסעודה ואחר כך נמלך, אבל בסתם אינו נקרא נמלך כי רגילות הוא לשתות יין בסעודה אפילו בחול לשרות האכילה שבמעיו. ולכן המבדיל על שלחנו דהיינו סמוך לסעודתו ובמקום סעודה אין צריך לברך על היין שבתוך הסעודה.

ויש אומרים שיש הבדלה, הואיל ואינו בא לשתיה אלא למצוה אינו פוטר היין שבסעודה, אלא אם כן הבדיל על שלחנו ממש, דהיינו אחר שקבע עצמו לסעודה על השלחן ...

ויש לחוש לדבריהם לכתחלה, שכשמבדיל קודם שקובע עצמו לסעודה יכוין שלא לפטור בברכה זו היין שבתוך הסעודה, ובדיעבד שלא כיון לכך אינו צריך לברך על היין שבתוך הסעודה שספק ברכות של דברי סופרים להקל.

במה דברים אמורים בין הבדלה שאינו שייך לסעודה, אבל יין קידוש הואיל והוא שייך לסעודה שאין קידוש אלא במקום סעודה פוטר היין שבתוך הסעודה לדברי הכל.

שוע"ר סי' רמט

י מצוה להמנע מלאכול שום דבר אפילו בלא קביעות סעודה אפילו לאחר שקידש על הכוס קודם אכילת עיקר סעודת שבת, דהיינו מלחם שמברכים עליו המוציא שהוא עיקר סעודת שבת שמבלעדו אינו יוצא ידי חובת ג' סעודות כמו שיתבאר בסי' רע"ד, לפי שאם יאכל ממאכל אחר קודם אכילת הלחם לא יאכל הלחם לתיאבון (ומכל מקום אין למחות ביד המקילין כיון שמן הדין אין חיוב גמור לאכול סעודת שבת לתיאבון כמו שנתבאר).

יא אם מה שאוכלו קודם הסעודה הוא מחמת שרוצה להשלים מאה ברכות ע"י שמברך עליו גם ברכה אחרונה כשאוכלו קודם הסעודה שאינו נפטר בברכת המזון שלאחר הסעודה יש בזה ... איסור במה שמקדים ברכת אותו מאכל לברכת הלחם שברכת הלחם קודמת לכל הברכות כמו שנתבאר בסי' רי"א, משא"כ כשאוכלו קודם הסעודה מחמת שאינו חפץ ומתאוה לאכלו כלל בתוך הסעודה אלא קודם הסעודה אזי אינו צריך כלל להקדים לפניו ברכת הלחם.

שוע"ר סי' תעג

לב ויש לעשות חרוסת מפירות שנמשלו בהם כנסת ישראל כגון תאנים ... ותפוחים זכר לתחת התפוח עוררתיד שהיו יולדות שם בניהם בלא עצב.

פסקי הסודר, סדר של פסח

כרפס. נוטל פחות מכזית כרפס ויטבול במי מלח או חומץ ויברך: ברוך כו' בורא פרי האדמה: יכוין להוציא גם המרור בברכה זו.

ט"ז סי' תקפג ס"ק ב

כתב מהרי"ל ... ותפוח הוא רמז על שדה תפוחין הידוע על פי הקבלה.

שוע"ר סי' תקפג

א יהא אדם רגיל לאכול בראש השנה ... מה שנקרא בלשונות אחרים לשון רבוי יאכלו כל אנשי מדינה ומדינה כלשונם ... שירבו זכויותינו.

ויש נוהגים לאכול תפוח מתוק מטובל בדבש ואומרים תתחדש עלינו שנה מתוקה.

ב ויש אוכלים דגים לפרות ולרבות כדגים.

ד ויש ... אוכלין רמונים ואומרים נרבה זכויות כרמון.

ה יש לאכול ראש איל ... ראש אחר, לומר נהיה לראש ולא לזנב.

שוע"ר סי' תר

ה אף על פי שבכל יום טוב שני של גליות אומרים זמן בקידוש כיון שעושין אותו מחמת הספק שהיה לאבותינו (בזמן שהיו מקדשין על פי הראיה), שמא היום קודש ואתמול חול אם כן לא נפטר בזמן של אתמול, אבל בליל שני של ראש השנה יש אומרים שאין אומרים זמן כיון ששני הימים הן קדושה אחת וכיום אחד הן חשובין ... אבל יש אומרים שצריך לומר זמן בין בקידוש ליל שני בין על השופר...

ו והלכה כסברא האחרונה. מכל מקום לכתחלה טוב שיוציא אדם את עצמו מידי ספק ברכה וילבוש מלבוש חדש בענין שצריך לברך עליו שהחיינו בשעת הלבישה כמ"ש בסי' רכ"ג, או יקח פרי חדש ויניחנו לפנינו בעת הקידוש, ויברך שהחיינו ויהא דעתו גם על המלבוש או על ... ואם אין לו בגד חדש ופרי חדש עם כל זה יברך שהחיינו שהעיקר כסברא האחרונה.

ס' המנהגים חב"ד ע' 56

אכילת התפוח בליל ראשון – בתחילת הסעודה, והפרי חדש בליל שני – קודם נט"י לסעודה.

אוכלים רימון וראש איל, אבל אין אומרים יה"ר כי אם על התפוח.

אוצר מנהגי חב"ד ר"ה ע' פ-פא

בתיאור סעודת הלילה הראשון דר"ה (דשנת תשכ"ז) נאמר: כ"ק אדמו"ר שליט"א לקח תפוח וחתך חתיכה, טבל בדבש, ואת החתיכה שנותרה – הניח בקערה של הליפתן (קאמפאט) של סוף הסעודה, ו[בסוף הסעודה] אכל בתחלה את התפוח ואחר-כך את הליפתן, ולא בירך על הליפתן.

בלילה הראשון דר"ה שנת תשכ"ד, לא בירך כ"ק אדמו"ר זי"ע ברכת "שהחיינו" על הרימון, והסביר כי ב"שהחיינו" שבקידוש כיוון לפטור את הרימון.

בלילה הראשון דר"ה (דשנת תש"ל) ביקש הרבי שיגישו רימונים לשולחן, המתין עד שהביאום, ורק אז בירך על התפוח ואכלו.

ס' השיחות תש"ב ע' 4

ליל ב' דר"ה: אין דעם ענין פון די ברכה בורא פרי העץ וואס מען מאכט ר"ה ביינאכט בתחלת הסעודה אויף א תפוח בדבש, אויב דאס איז פוטר די ברכה בפה"ע פון קנוח סעודה – קאמפאט פון תפוחים – בסוף הסעודה, איז דא אין דעם א גאנצע לומדות, איך מאך יעצט א ברכה, ווייל איך האב לכתחלה געטראכט ניט יוצא צו זיין מיט די פריהערדיגע ברכה.

ס' השיחות תש"ח ע' 159

ברכת שהחיינו תיכף אחר קידוש קודם נט"י לסעודה, על שיעור כזית ולעשות ברכה אחרונה.

אגרות קודש ח"ג אגרת תקמד

והחילוק פשוט: אכילת התפוח ... טוב יותר שתהי' אחר נטילת ידים, כדי לסמוך הקידוש לסעודה עד כמה שאפשר, אכילת הפרי חדש קודם נט"י – כדי לסומכה לברכת שהחיינו דקאי עליו.